

Tiivistelmä lausunnoista jätehuoltomääräysten päivitykseen vastineineen

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ELY-keskus katsoo lähikiinteistöjen yhteisen kompostoinnin (18 §) ja biojätteen astiakimppaan kuuluvien asuntojen määrän nostamisen viidestä kymmeneen toetuttavan osaltaan valtakunnallista jätesuunnitelmaa. Luonnoksen rajausta matkasta kiinteistöltä biojätteen kimppa-astialle (300 m) se pitää perusteltuna.

ELY-keskus kannattaa jätteiden kuormaamisaikojen sisällyttämistä kunnan jätehuoltomääräyksiin. Se esittää, että poikkeuksellisista kuormaamisajoista ja niiden syistä tulisi antaa tiedot jätehuoltoviranomaiselle esimerkiksi vuosikoosteena, jotta jätehuoltoviranomainen voi seurata määräyksen toimivuutta.

Jätevesilietteiden omatoimisen käsittelyn ilmoitusten käsittelyn osalta (39 §) tulee lisätä, että ilmoitus toimitetaan tiedoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lisäksi myös Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle. Jätehuoltomääräysten yleisen osan Lisätietoa-kohtaan voi lisätä ELY-keskuksen vaihteen puhelinnumeron.

Vastine: Sallittu jätteen kuormaamisaika on nykyisin määritetty osassa toimialueen kuntien ympäristönsuojelumääräyksiä. Kuormaamisaikojen sisällyttäminen jätehuoltomääräyksiin yhtenäistää käytäntöä ja tieto löytyy jatkossa muiden jätehuoltoa koskevien määräysten yhteydestä. Pääosin merkittäviä muutoksia kuormaamisaikoihin ei tule. Poikkeukselliset kuormaamisajat koskevat sunnuntaita ja arkipyhiä, jolloin kuormaaminen on sallittu klo 8–22. Jätehuoltoviranomainen ei pidä tarpeellisena tietojen antamista erikseen poikkeuksellisista jätteenkuormausajoista ja niiden syistä kuljetusyrityksiltä jätehuoltoviranomaiselle ELY-keskuksen esittämällä tavalla. Kuljetusaikojen määrittelyllä pyritään mahdollistamaan joustavuus kuormaamisessa esimerkiksi yllättävien sääolosuhteiden ja peräkkäisten arkipyhien yhteydessä. Kuormaamista näinä ajankohtina on tehty tarvittaessa nykyisinkin, eikä jätehuoltoviranomaisen tiedossa ole, että käytäntö aiheuttaisi haasteita merkittävästi. Mikäli sallittuja jätteen kuormaamisaikoja laajennettaisiin esitetystä, seurantaan olisi tarvittaessa kiinnitettävä tarkemmin huomiota.

Jätevesilietteiden eli saostus- ja umpisäiliölietteiden omatoimisen käsittelyn ilmoitusmenettelyn osalta on tehty lisäys ilmoituksen toimittamisesta tiedoksi myös ELY-keskukselle. ELY-keskuksen yhteystiedot on täydennetty puhelinnumerolla. Määräysten voimaantulopäivä ja erikseen määritettyjen momenttien voimaantulo on määritetty päivitettyyn luonnokseen.

Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että jätteen synnyn ehkäisemisen ja jätemäärän vähenemisen tulee olla ensisijainen tavoite jätteiden lajittelun ja erilliskeräyksen tehostamisen lisäksi. Se esittää arvioitavaksi, olisiko 25 §:n tyhjennysväliä "poltettavalle jätteelle, jos kiinteistöllä on biojätteen erilliskeräys tai kompostointi" mahdollista pidentää ehdotetusta 12 viikosta 16 viikkoon.

Puutarhajätteen kompostoinnin osalta huomautetaan, että vieraslajien siementen leviäminen ei esty kompostoimalla. Kompostorin lämpöeristysedellytyksestä luopumista pidetään positiivisena muutoksena, koska eristämättömän kompostorin käyttömahdollisuus voi edistää biojätteen kompostoinnin aloittamista.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden omatoimisen käsittelyn osalta ympäristönsuojeluviranomainen arvioi, että epäasianmukaisen käsittelyn tietoon tulo voi lisätä ympäristöviranomaisen työtehtävien määrää.

Vastine: Luonnoksessa ei esitetä poltettavan jätteen astian tyhjennysvälin pidennystä 12 viikkoon.

Tyhjennysväli on luonnoksessa ennallaan voimassa oleviin määräyksiin nähden eli 8 viikkoa.

Ympäristönsuojeluviranomaisen viittaamassa 25 §:ssä esitetään muutosta ainoastaan vapaa-ajan asuntojen

poltettavan jätteen astian vähimmäistyhjennysten määrään ja määrittelyyn, sekä ympärivuotisessa käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen osalta mahdollisuuteen saada säännöllinen 12 viikon tyhjennysväli vastaavin perustein kuin 1–2 henkilön vakinaisesti asuttujen talouksien. Vähimmäistyhjennysvälin pidentäminen yleisesti 16 viikkoon ei tällä hetkellä ole perusteltua. Jo 12 viikon tyhjennysväli tarkoittaa yleensä vain neljää tyhjennyskertaa vuodessa. Lisäksi jätehuoltomääräykset mahdollistavat yhteisastian (ns. kimppa-astia) käyttämisen naapuri- tai lähikiinteistöjen kesken, mikäli jätettä muodostuu kiinteistöllä vähän. Jätehuollon tavoitteena on muun muassa jätteen määrän vähentämisen lisäksi toimivan jätehuollon varmistaminen ja roskaantumisen ehkäiseminen (jätelaki 646/2011 1 §). Poltettavan jätteen vähimmäistyhjennysväliä koskevalla määräyksellä pyritään varmistamaan, että jätehuolto on sekä kiinteistön haltijan että kunnan näkökulmasta riittävällä tavalla järjestetty, ja ettei liian pitkä tyhjennysväli lisää epäasianmukaista jätteiden käsittelyä tai roskaamista. Mikäli poltettavan jätteen tyhjennysväliä pidennettäisiin nykyisestä kahdeksasta viikosta biojätteen kompostoinnin perusteella, olisi kompostoinnin seuranta tehostettava tekemällä kompostointitarkastuksia. Viime vuosina toimialueen kunnissa ei tähän ole ollut resursseja jätehuolto- eikä ympäristönsuojeluviranomaisissa.

Kompostointia koskevassa määräyksessä (18 § 2 mom) kielletään vieraslajeiksi luokiteltujen kasvien tai niiden osien laittaminen kompostoriin. Käytännössä kasvien siemeniä voi olla kompostoriin laitettavan puutarhajätteen joukossa. Vieraslajien oikeaoppisen hävittämisen ja leviämisen ehkäisyn kannalta tämä on haaste, kuten ylipäänsä vieraslajeihin ja niiden leviämisen ehkäisyyn liittyvän tiedon jalkauttaminen.

Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnossa kannatetaan jätteenkuormausaikojen määrittämistä jätehuoltomääräyksiin ja todetaan, että esitys on vakiintuneen käytännön mukainen.

Lausunnossa otetaan kantaa lietesäiliöiden tyhjennyksiä koskevaan kirjanpitovelvoitteeseen (37 § 8 mom). Tätä ei pidetä tarpeellisenä, koska tyhjennykset ja kuljettajan tyhjennyskerran yhteydessä ilmoittamat huomiot kirjautuvat jatkossa jäteyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen käytössä olevaan järjestelmään. Jätevesijärjestelmän kunnon ja toimivuuden seurannan katsotaan kuuluvan tavanomaisiin, kiinteistön haltijan vastuulle kuuluviin kiinteistön kunnossapitotoimiin.

Lausunnossa nostetaan esiin jäteastian kunnossapitoa ja pesua koskevan 26 §:n osalta kiinteistön haltijalle asetettu vastuu jäteastian korjauksesta: onko tarpeen tarkentaa, mitä korjaustoimia astialle voi tehdä mahdollisen astian runkotakuun raukeamatta ja jätteenkuljettajan työturvallisuuden vaarantumatta?

Vastine: Voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin sisältyvään kiinteistön haltijan velvollisuuteen pitää kirjata lietteenpoistoista (tyhjennyksistä) ei ole valmistelussa esitetty muutosta. Jätehuoltomääräysten päivittämistä käsiteltäessä 18.4.2024 alueellisen jätelautakunnan kokouksessa keskusteltiin määräyksen tarpeellisuudesta ja perusteista. Jatkovalmistelussa määräystä on edelleen pidetty tarpeellisenä. Kun kunnan järjestämä lietteiden kuljetus on tulevaisuudessa käynnissä, tehdyistä tyhjennyksistä kirjataan tieto kunnallisen jätehuoltoyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen tietojärjestelmään. Kuljetuksen käynnistymisen aikataulu ei kuitenkaan ole vielä tiedossa. Lisäksi osalla kiinteistöistä liete tyhjennetään ja käsitellään omatoimisesti kiinteistöllä. Lietteen poistaminen järjestelmästä voidaan yksittäistapauksissa tehdä myös osana pienpuhdistamon muuta huoltoa (jätehuoltomääräysten luonnos 35 §). Näissä tilanteissa tyhjennystä koskeva tieto ei kirjaudu kunnallisen jätehuoltoyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen tietojärjestelmään. Tämän vuoksi on perusteltua, että kiinteistön haltijan on edelleen pidettävä kirjaa lietteenpoistoista sekä jätevesijärjestelmän laitteistojen tarkastuksista ja huolloista. Mikäli ilmeni esimerkiksi epäilyksiä ympäristön pilaantumisesta, voi kirjanpidon perusteella osoittaa tehdyt tyhjennykset ja järjestelmän huoltotoimet ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kuntaliiton jätehuoltomääräysoppaassa, nykyisin voimassa olevissa ja ehdotetuissa toimialueen jätehuoltomääräyksissä ei kirjanpitovelvoitteelle aseteta määrämukaisia vaatimuksia.

Kiinteistön haltijan huolehtimisvastuuta käytössään olevan jäteastian korjauksesta ei tässä yhteydessä ole tarpeen tarkentaa. Mikäli kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa käytettävä rikkoontunut astia korjattaisiin siten, että sen käyttäminen vaarantaa jätteenkuljettajan työturvallisuuden, astia vaihdetaan käyttökelpoiseen kunnallisen jäteyhtiön toimesta kiinteistön haltijan suostumuksella. Toimialueella on käytössä sekä kiinteistön haltijoiden itse hankkimia astioita että kunnallisen jäteyhtiön toimittamia astioita. Määräyksellä osoitetaan, että kiinteistön haltijalla on osaltaan vastuu kunnossapitää jäteastiaa.

Puhas Oy

Kunnallinen jätehuoltoyhtiö Puhas Oy on lausunut mielipiteenään, että sivulla 38 jätehuoltoyhtiön kiinteistölle toimittamien astioiden pois vientiä ja myymistä koskevan kiellon yhteyteen tulee lisätä maininta, että astiat ovat jäteyhtiön omaisuutta.

Lisäksi kunnallinen jätehuoltoyhtiö esittää, että umpisäiliöiden vähimmäistyhjennysväliksi tulisi määrätä kahdesta kolmeen vuotta, määräysluonnoksessa esitetyn viiden vuoden sijaan. Jos tätä muutosta ei tehdä, toissijaisesti tulee asiakas velvoittaa vastaamaan kyseisen liian harvoin tyhjennetyn umpisäiliön tyhjentämisen ylimääräisistä kustannuksista.

Vastine: Kunnalliset jätehuoltomääräykset eivät ole ensisijaisesti omistussuhteiden määrittelyn paikka. Määräyksissä määritetään kiinteistön haltijalle velvoite tarvittaessa tilata kunnalliselta jäteyhtiöltä kiinteistölle jäteastiat (7 §) sekä huonokuntoisten astioiden korvaamisen käytäntö kunnallisen jäteyhtiön toimittamilla astioilla (22 §). Näissä yhteyksissä kunnallisen jäteyhtiön kannattaa informoida kiinteistön haltijaa siitä, että astiat toimitetaan kiinteistölle käyttöön ja että korvaus astioiden käyttöoikeudesta sisältyy kunnan jätetaksan mukaan veloittaviin tyhjennysmaksuihin, ja että astiat omistaa kunnallinen jätehuoltoyhtiö. Määräysluonnoksen 22 §:n tekstiä on kuitenkin joiltain osin tarkennettu.

Määräysluonnoksessa esitetty umpisäiliöiden viiden vuoden vähimmäistyhjennysväli on uusi voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin verrattuna. Säännöllisessä käytössä olevilla kiinteistöillä umpisäiliöiden tyhjentäminen tehdään yleensä useita kertoja vuodessa. Määräyksiin esitetyllä muutoksella vähimmäistyhjennysvälin määrittämisestä pyritään varmistamaan, että hyvin vähäisessä käytössä tai käyttämättömänä olevien kiinteistöjen umpisäiliö tyhjennetään aika ajoin, jotta säiliön ehjyys ja kunto voidaan samalla tarkistaa. Lisäksi määräyksellä varaudutaan tyhjennysten seurannan järjestämiseen. Jätehuoltoviranomaisen tietoon ei ole tullut liian pitkien tyhjennysvälien aiheuttamia ongelmia umpisäiliöiden osalta. Suomessa muilla jätehuollon yhteistoiminta-alueilla, joilla lietteiden kuljetus on jo järjestetty kunnan toimesta, ei umpisäiliöille ole nykyisin määritetty näin tiivistä (2–3 vuotta) vähimmäistyhjennysväliä. Kiinteistön haltijan oman edun mukaista on tyhjennyttää umpisäiliö vähintään sen käyttö- ja huolto-ohjeen mukaisesti, vaikkei säiliö olisi täysi. Vähimmäistyhjennysvälin määrittelyä arvioidaan tarvittaessa jätehuoltomääräyksiä myöhemmin päivitetäessä. Kustannusvastuuta koskevat määrittelyt eivät kuulu kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin.

Yksityishenkilön mielipide

Vapaa-ajan asunnon lietesäiliön tyhjennysväli ei voi olla säännöllisesti esim. vuoden välein, sillä mökin käytön määrä voi vaihdella. Tyhjennystarpeesta tulee voida soittaa, kun se on ajankohtaista. Lisäksi esitetään näkemyksiä tyhjennyspalvelun maksutasosta ja kiinteistön haltijan mahdollisuudesta tilata tyhjennys haluamaltaan yritykseltä.

Vastine: Jätehuoltomääräyksissä lietesäiliöille asetetuilla vähimmäistyhjennysväleillä pyritään ehkäisemään ympäristölle ja jätevesien käsittelyjärjestelmälle aiheutuvia haittoja tyhjentämättä jättämisestä. Määräyksiin ei esitetä tiukennusta saostussäiliöiden osalta. Jätehuoltomääräykset eivät yksityiskohtaisesti määritä kunnan järjestämän lietteiden tyhjennyspalvelun kriteereitä, vaan nämä tarkentuvat esimerkiksi säännöllisten vs. tilaustyhjennysten osalta myöhemmin.